

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych

I Oddział w Ł. stwierdził, że M. S. (1) jako pracownik u płatnika składek (...) nie podlega: obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 7 września 2015 r.

Ze złożonych dokumentów ubezpieczeniowych wynika, że M. S. (1) został zgłoszony jako pracownik do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego od dnia 7 września 2015 r. Płatnik składek złożył za M. S. (1) dokumenty rozliczeniowe za miesiące od września 2015 r. do października 2016 r., w których wykazał pełen wymiar czasu pracy i miesięczne podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w wysokości: wrzesień 2015 r. – 1636,38 zł, październik 2015 r. – 1.266,63 zł, listopad 2015 r. – 131,16 zł, grudzień 2015 r. – 0,00 zł, styczeń 2016 r. – 733,27 zł, luty 2016 r. – 2.000 zł, marzec 2016 r. – 333,25 zł, od kwietnia 2016 r. do lipca 2016 r. – 0,00 zł, sierpień 2016 r. – 1066,62 zł, wrzesień 2016 r. – 266,58 zł, październik 2016 r. i listopad 2016 r. – 0,00 zł. Płatnik wykazał również za ubezpieczonego wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy z powodu choroby finansowane ze środków pracodawcy za okres od 21 października 2015 r. do 22 listopada 2015 r. i od 7 marca 2016 r. do 8 kwietnia 2016 r., zasiłek chorobowy z ubezpieczenia chorobowego za okres od 23 listopada 2015 r. do 19 stycznia 2016 r., od 9 kwietnia 2016 r. do 14 sierpnia 2016 r., od 5 września 2016 r. do 30 listopada 2016 r.

Organ rentowy wszczął postępowanie administracyjne w sprawie prawidłowości zgłoszenia ubezpieczonego do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych jako pracownika u płatnika składek (...) s.c. W. B., M. S. (2) z siedzibą w Ł., ul. (...).

Z przedłożonej umowy o pracę wnioskodawcy wynika, że ubezpieczony podpisał z (...) s.c. umowę o pracę na czas nieokreślony od 7 września 2015 r., rodzaj umówionej pracy: barman, menager, miejsce wykonywania pracy: Ł., ul. (...), w pełnym wymiarze czasu pracy, z wynagrodzeniem 2.000,00 zł brutto miesięcznie, termin rozpoczęcia pracy 7 września 2015 r.

Na okoliczność wykonywania przez ubezpieczonego pracy u płatnika składek przedłożono m.in. orzeczenie lekarskie, kartę szkolenia BHP, listy obecności, roczną kartę ewidencji czasu pracy za rok 2015 i 2016, listy płac.

Organ rentowy dodał, że umowa o pracę pomiędzy ubezpieczonym a firmą (...) miałyby zostać zawarta od razu na czas nieokreślony od 7 września 2015 r., a już od 21 października 2015 r. wnioskodawca stał się niezdolny do pracy z powodu choroby. Z powyższego wynika, że wnioskodawca od 7 września 2015 r. miałyby zostać zatrudniony na umowę o pracę u płatnika składek, na krótko przed niezdolnością do pracy z powodu choroby, która z trzema krótkimi przerwami trwa do nadal.

W ocenie organu rentowego wnioskodawca miał zostać zatrudniony na specjalnie utworzonym stanowisku pracy, gdyż przed zatrudnieniem ubezpieczonego pracę tę wykonywał któryś z właścicieli.

Nadto organ rentowy dodał, że przed zgłoszeniem do ubezpieczeń w firmie płatnika składek od 1 stycznia 2010 r. wnioskodawca nie posiadał tytułu do ubezpieczenia chorobowego, z którego nabywa się prawo do świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W świetle przedstawionych okoliczności, zdaniem ZUS uzasadnione jest stwierdzenie, iż działania polegające na zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych M. S. (1) miały na celu jedynie uzyskanie, po krótkim okresie zatrudnienia na podstawie umowy o pracę świadczeń chorobowych z ubezpieczenia społecznego a przysługujących osobie zatrudnionej jako pracownik.

/decyzja – k. 91 – 94 akt ZUS/

Odwołanie od w/w decyzji w dniu 31 stycznia 2017 r. r. złożył M. S. (1) oraz W. B. i M. S. (2) prowadzący działalność gospodarczą w ramach spółki cywilnej (...) s.c.i zarzucili jej:

- naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 6 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 13 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy od chwili zawarcia umowy o pracę z pracodawcą tj. od 7 września 2015 r. ubezpieczony M. S. (1) spełnił wszystkie przesłanki do objęcia ubezpieczeniem społecznym: emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym jako pracownik,
- art. 22 k.p. poprzez uznanie, iż pomiędzy pracownikiem a pracodawcą nie występowały jakiegokolwiek elementy charakterystyczne dla stosunku pracy,
- art. 58 §2 k.c. w zw. z art. 300 k.p., poprzez ich niewłaściwe zastosowanie w sytuacji gdy zgromadzony materiał dowodowy sprawy wyraźnie wskazuje, iż umowa o pracę miał charakter realny i tym samym uprawniającym ubezpieczonego do objęcia go obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowymi wypadkowym od chwili nawiązania stosunku pracy u płatnika składek.

W konsekwencji wnieśli o zmianę zaskarżonej decyzji i zasądzenie na rzecz odwołujących się od organu rentowego kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

/odwołanie – k. 2 – 5/

Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6 – 7/

Na rozprawie z dnia 14 lutego 2018 r. pełnomocnik odwołujących poparł odwołania i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, płatnicy składek poparli odwołania, a pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

/protokół rozprawy z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:12:05 – 00:14:16 – płyta CD – k. 243/

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Odwołujący M. S. (1) legitymuje się wykształceniem średnim, ukończył Liceum Ogólnokształcące w Ł..

/świadcstwo dojrzałości – k. 83 akt ZUS, k. 180, kwestionariusz osobowy – k. 84 – 85 akt ZUS, k. 178/

Wnioskodawca posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności wystawione przez Miejski Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Ł., z którego wynika, że M. S. (1) był zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności do 31 lipca 2016 r. Ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 6 czerwca 2013 r.

/orzeczenie – k. 190/

Wnioskodawca legitymuje się następującym doświadczeniem zawodowym: w okresie od 2001 r. do 2009 r. pracował jako barman w G. Galeria Klub w Ł. przy ul. (...). Właścicielami byli W. B., M. S. (2).

/zeznania wnioskodawcy z dnia 25 października 2017 r. – 00:02:58 – 00:12:47 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243, świadectwo pracy – k. 179/

Po ustaniu zatrudnienia wnioskodawca pobierał zasiłek dla bezrobotnych, a następnie bezpośrednio przed podjęciem zatrudnienia w firmie płatnika składek ubezpieczony nie pracował. Był objęty pomocą z MOPS.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 25 października 2017 r. – 00:02:58 – 00:12:47 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

W. B. i M. S. (2) prowadzą działalność gospodarczą od 25 marca 1999 r. Do 2009 r. działalność była prowadzona pod nazwą G. Galeria Klub w Ł., a obecnie pod nazwą (...) s.c. W. B., M. S. (2) z siedzibą w Ł. przy ul. (...). Działalność jest prowadzona w formie spółki cywilnej. Przedmiotem działalności są restauracje i inne placówki gastronomiczne.

/bezsporne, wypis z (...) k. 11, k. 9, k. 20, k. 16, k. 10 akt ZUS, zeznania M. S. (2) z dnia 25 października 2017 r. – 00:12:47 – 00:18:27 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

W dniu 7 września 2015 r. odwołujący się M. S. (1) zawarł z (...) Sp. z o.o. w Ł. umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony od 7 września 2015 r. Wnioskodawca został zatrudniony na stanowisku barmana menagera z wynagrodzeniem 2.000,00 zł brutto. Miejszem wykonywania pracy wnioskodawcy była siedziba firmy w Ł. przy ul. (...).

/umowa – k. 86 akt ZUS, k. 184/

Wnioskodawca znał zainteresowanych, gdyż wcześniej pracował w ich firmie jako barman. Został zatrudniony przez zainteresowanych, gdyż miał odciążać ich w wykonywaniu obowiązków. Zainteresowani mieli do niego zaufanie.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 25 października 2017 r. – 00:02:58 – 00:12:47 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243, zeznania M. S. (2) z dnia 25 października 2017 r. – 00:12:47 – 00:18:27 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

W dacie zatrudnienia u płatnika składek wnioskodawca przedłożył aktualne zaświadczenie o zdolności do pracy na stanowisku barmana, menagera.

/zaświadczenie lekarskie – k. 82 akt ZUS, k. 181/

Ubezpieczony został przeszkolony w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy w dniach 7 – 8 września 2015 r.

/karta szkolenia wstępnego BHP – k. 79, k. 187/

Wnioskodawca nie otrzymał zakresu obowiązków na piśmie. W ramach powierzonego zakresu obowiązków do ubezpieczonego jako barmana należało: wydawanie towaru, otwieranie sauny, obsługa klientów, sprzątanie ze stolików, otwieranie lokalu, pilnował serwisantów.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 25 października 2017 r. – 00:02:58 – 00:12:47 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243, zeznania świadka D. K. z dnia 25 października 2017 r. – 00:22:50 – 00:32:09 – płyta CD – k. 117, zeznania świadka I. K. z dnia 25 października 2017 r. – 00:32:09 – 00:40:38 – płyta CD – k. 117, zeznania świadka R. W. z dnia 25 października 2017 r. – 00:40:38 – 00:50:37 – płyta CD – k. 117, zeznania świadka D. Z. z dnia 25 października 2017 r. – 00:50:37 – 01:08:37 – płyta CD – k. 117, książka serwisowa – k. 155 - 175/

Klub był otwarty w godzinach wieczornych od 20.00 do ostatniego klienta i w godzinach otwarcia Klubu pracował wnioskodawca.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 25 października 2017 r. – 00:02:58 – 00:12:47 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

Wnioskodawca był bezpośrednio podporządkowany prezesowi zarządu.

/zakres obowiązków – k. 30 – 32 akt ZUS/

Płatnik składek sporządził dla ubezpieczonego listy płac oraz listy obecności.

/listy płac – k. 64 – 71 akt ZUS, listy obecności – k. 74 – 78/

Ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie w gotówce.

/zeznania wnioskodawcy z dnia 29 listopada 2017 r. – 00:35:02 -00:40:36 – płyta CD – k. 31 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:03:14 – 00:04:32 – płyta CD – k. 103, historia rachunku – k. 39 – 86/

Wnioskodawca od dnia 21 października 2015 r. stał się niezdolny do pracy z powodu choroby.

/bezsporne, dokumentacja medyczna – k. 43 – 49, k. 59 – 80, k. 82 – 107, k. 147 – 150, historia choroby w kopercie – k. 57 /

Gdy wnioskodawca stał się niezdolny do pracy jego obowiązki przejęli zainteresowani.

/zeznania M. S. (2) z dnia 25 października 2017 r. – 00:12:47 – 00:18:27 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243, zeznania W. B. z dnia 25 października 2017 r. – 00:18:27 – 00:20:12 - płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

Ubezpieczony był zatrudniony u płatnika składek do 3 stycznia 2017 r. Stosunek pracy rozwiązał się za porozumienie stron.

/świadczenie pracy – k. 176, porozumienie stron – k. 177/

Płatnik składek oprócz wnioskodawcy zatrudniali na podstawie umowy zlecenie:

- D. K. na stanowisku barmana, obsługa sauny w okresie od 1 marca 2015 r. do 31 grudnia 2015 r. oraz od 2 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2016 r.,

- A. B. na stanowisku barmana w okresie od 15 listopada 2015 r. do 20 grudnia 2015 r. oraz od 2 stycznia 2016 r. do 31 marca 2016 r.,

- M. O. na stanowisku DJ w okresie od 1 marca 2015 r. do 30 czerwca 2015 r. oraz od 19 listopada 2015 r. do 19 grudnia 2015 r.,

- D. Z. na stanowisku od 1 stycznia 2015 r. do 30 czerwca 2015 r. oraz od 7 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2016 r.

/wykaz pracowników – k. 27 – 37/

Obecnie zainteresowani zatrudniają na podstawie umowy zlecenia (...) pracowników.

/zeznania M. S. (2) z dnia 25 października 2017 r. – 00:12:47 – 00:18:27 – płyta CD – k. 117 w zw. z zeznaniami z dnia 14 lutego 2018 r. – 00:08:39 – 00:12:05 – płyta CD – k. 243/

Spółka (...) w 2014 r. uzyskała przychody w wysokości: 344.963,74 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 112.263,79 zł, w 2015 r. uzyskała przychody w wysokości: 379.290,01 zł, koszty uzyskania przychodu wyniosły 157.327,86 zł, w 2016 r. uzyskała przychody w wysokości 312.663,36 zł, koszty uzyskania przychodu w wysokości 201.464,91 zł.

/podsumowanie księgi przychodów i rozchodów – k. 62 – 63 akt ZUS, k. 25 – 26/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumenty zawarte w aktach organu rentowego oraz w załączonych aktach osobowych ubezpieczonej, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a także w oparciu o zeznania wnioskodawcy, zainteresowanych oraz świadków.

Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę w całości, a dokonując oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego Sąd uznał, że jest on wystarczający by wyjaśnić sporną okoliczność – a mianowicie czy zawarta przez M. S. (1) w dniu 7 września 2015 r. umowa o pracę, nosi cechy pozorności i czy została zawarta jedynie dla uzyskania pracowniczego tytułu do ubezpieczeń społecznych. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków, wnioskodawcy, zainteresowanych w których wskazali na realność zawartej umowy o pracę oraz faktyczne świadczenie pracy przez wnioskodawcę w ramach powyższej umowy.

W ocenie Sądu zeznania świadków, wnioskodawcy i zainteresowanych w niniejszej sprawie są jasne, logiczne, wzajemnie niesprzeczne oraz wzajemnie uzupełniają się. Wersję zdarzeń przedstawioną przez wnioskodawcę, płatnika składek potwierdzają świadkowie zeznający w tej sprawie. Z zeznań jednoznacznie wynika, że ubezpieczony pracował na stanowisku barmana. Zeznania świadków oraz wnioskodawcy i płatnika składek wzajemnie się uzupełniają, nie ma między nimi sprzeczności. Stwierdzić należy, iż wskazane przez nich okoliczności znajdują również potwierdzenie w treści dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, a więc w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym.

Wskazać należy, że wyjaśniono w toku postępowania przyczynę zatrudnienia ubezpieczonego. Zainteresowany podał, że powodem zatrudnienia wnioskodawcy była potrzeba zatrudnienia pracownika, który odciążałby właścicieli nadto dodał, że ubezpieczony w latach 2001 – 2009 r. pracował w firmie płatnika składek i zainteresowani mieli do niego zaufanie.

Zatem zatrudnienie ubezpieczonego było podyktowane rzeczywistymi potrzebami pracodawcy.

Dlatego Sąd uznał zeznania wnioskodawcy, zainteresowanych oraz świadków za wiarygodne, gdyż są konsekwentne, znajdują oparcie w materiale dowodowym w postaci dokumentów świadczących również o faktycznym wykonywaniu pracy przez wnioskodawcę.

Na podkreślenie zasługuje okoliczność, iż złożone do akt dokumenty nie były kwestionowane przez ZUS, a zeznania wnioskodawcy, płatnika składek i świadków nie zostały zasadnie podważone przez organ rentowy w toku procesu.

Sąd oddalił wnioski dowodowe pełnomocnika organu rentowego, gdyż nie mają one wpływu na ustalenia dokonane przez Sąd w niniejszej sprawie i w ocenie Sądu wnioski te zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z art. 6 ust 1 pkt 1, i art. 13 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 963). obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym - podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

W myśl art. 36 ust. 1 w/w ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Ustęp 2 stanowi, że obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek.

W myśl ustępu 11 w/w przepisu, każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej między wnioskodawczynią a zainteresowanym, wskazując na jej pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takiej zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78 oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10, w którym stwierdził, iż:

„1. Na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

2. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.” (LEX nr 653664)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny, co zarzucał stronom umowy o pracę. Pełnomocnik reprezentujący ZUS nie zgłosił, w toku procesu, żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których wykazał pozorność zawartej między stronami umowy.

Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać jednakże należy, że część dowodów pojawiła się z inicjatywy Sądu, jednakże nadmierna ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12 LEX nr 1298879.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12 LEX nr 1294695.

Stosownie do treści art. 22 §1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę z dnia 1 sierpnia 2016 r. zawarta między wnioskodawcą, a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto nadmienić należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż

pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenia zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującemu zarzutów, że zawarł umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy pomiędzy wnioskodawcą a płatnikiem składek istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołujący się osobiście świadczył pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawcy obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że wnioskodawca na rzecz zainteresowanych w spornym okresie wykonywał umówioną pracę. Przy wykonywaniu obowiązków był bezpośrednio podporządkowany pracodawcy. Zeznania świadków oraz pozostały zebrany w sprawie materiał

dowodowy w postaci dokumentów jednoznacznie wskazuje, że ubezpieczony wykonywał szereg czynności, obowiązków na rzecz swojego pracodawcy.

W sprawie niniejszej zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż wnioskodawca wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę i łączył go z zainteresowanymi stosunek pracy. Zeznania wnioskodawcy, zainteresowanych i świadków wskazują, że ubezpieczony wykonywał swoje obowiązki w klubie. Zostało też wykazane, co również jest składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawcy poleceniom pracodawcy. W ocenie Sądu, takie ustalenia wskazują jednoznacznie, że sporne zatrudnienie miało cechy reżimu pracowniczego.

Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że zainteresowani kierowali pracą wnioskodawcy. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu.

Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybutywnym. Nie jest jednak jasne, czy wszystkie przejawy kierownictwa pracodawcy muszą występować jednocześnie i z pełnym nasileniem. Zmieniające się warunki i potrzeby świadczenia pracy zrodziły dylemat. Sprowadza się on do pytania czy niewystępowanie w trakcie zatrudnienia (lub występowanie w ograniczonym rozmiarze) poleceń podmiotu zatrudniającego, jak również pozostałych cech kierownictwa, pozwala na uznanie istnienia stosunku pracy. Wydaje się, że odpowiedzią orzecznictwa jest konstrukcja podporządkowania autonomicznego. Sąd Najwyższy przyjął, że podporządkowanie pracownika (art. 22 § 1 k.p.) może polegać na określeniu przez pracodawcę czasu pracy i wyznaczeniu zadań, natomiast co do sposobu ich realizacji pracownik ma pewien zakres swobody (Wyrok SN z dnia 7.09.1999 r., I PKN 277/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 18, wyrok SN z dnia 04.04.2002 r., I PKN 776/00 OSNP 2004 nr 6, poz.94.).

Do koncepcji tej nawiązywał Sąd Najwyższy również w późniejszych orzeczeniach (Wyrok SN z dnia 7.03.2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007, nr 5-6, poz. 67, postanowienie SN z dnia 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008, nr 23-24, poz. 366).

W literaturze przedmiotu (T. Liszcz, W sprawie podporządkowania pracownika, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.120-121) można odnaleźć stanowiska wyrażające dezaprobatę dla wskazanej linii orzeczniczej. Wskazuje się, że koncepcja podporządkowania autonomicznego może prowadzić do rozmycia pojęcia podporządkowania i do otwarcia prawa pracy dla stosunków samodzielnego zatrudnienia, które nie powinny korzystać z ochrony właściwej dla stosunku pracy (A. Musiała, Glosa do wyroku SN z dnia 7 marca 2006 r., I PK 146/05, Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa 2009, nr 1, poz. 127).

W dyskusji dotyczącej relacji zachodzących między stronami stosunku pracy nie brak również wypowiedzi, że koncepcja podporządkowania autonomicznego koresponduje z dokonującymi się przemianami na rynku pracy (L. Mitrus, Podporządkowanie pracownicze jako zmieniająca się cecha stosunku pracy, (w:) Współczesne problemy prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, red. L. Florka i Ł. Pisarczyka, Warszawa 2011, s.126-130). Pomijając wskazane spory, oczywiste jest, że konstrukcja podporządkowania autonomicznego przybliży umowę o pracę do rozwiązań zastrzeżonych dla umów cywilnoprawnych (szczególnie umowy zlecenia). Oznacza to, że w wielu wypadkach niemożliwe będzie precyzyjne odróżnienie podporządkowania pracowniczego od zależności właściwych dla zobowiązania cywilnoprawnego. Przyjmując za punkt odniesienia elastyczną koncepcję podporządkowania autonomicznego, wypada dostrzec, że w jej ramach kierownictwo pracodawcy polega na określeniu czasu i skonkretyzowaniu zadań, przy jednoczesnym nie ingerowaniu w sposób ich realizacji. Analiza dowodów zaferowanych w trakcie postępowania przez strony, nie pozwala na przyjęcie, że wnioskodawca pracował według takiego modelu.

Mając na względzie powyższe należy wskazać, że odwołujący świadczyła pracę w warunkach kierownictwa pracodawcy.

Konstatacja ta jest ważna, gdy założy się, że praca pod kierownictwem w myśl art. 22 § 1 k.p., jest jedną z najważniejszych cech w procesie typizacji charakteru stosunku prawnego łączącego strony (wyrok SN z dnia 20.03.1965 r., III PU 28/64, OSNCP 1965, nr 9, poz. 157).

Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywną cechę umowy o pracę, wynikającej z art. 22 § 1 k.p., jaką jest pracownicze podporządkowanie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł w pkt 2 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. i zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego – stosownie do treści § 9 ust. 2, rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokacie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi organu rentowego.

K.K.-W.